

LL

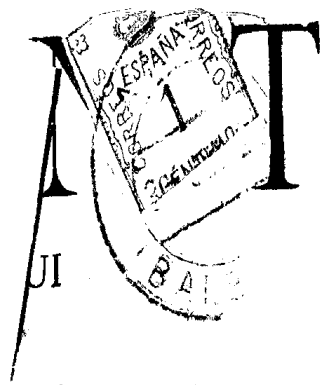
LLEVANT ARTA

D. Antonio Alomar

SOL 22

PALMA

DECE

Any XIII Núm. 467
ARTA 30 de Juny de 1929

DEU I PATRIA

PREUS
Artà i co marca un any 4 pts.
A fora id 6 »
Extranger id 10 »

NOTES ZOOTÈCNIQUES

EL CUNILL

El consum de la carn de cunill de cada dia va amb augment, de tal manera, que podem dir, que és de primera necessitat sobre tot per la classe treballadora; per això i per la part econòmica de la seva explotació es precis que la rutina observada fins ara en la cria d'aquests animals, fassi lloc a altres mètodes i sistemes modernisats pel progrés de la ciència fills d'una metòdica i profitosa pràctica.

No tots els autors estan d'acort en quant a l'origen del animal objecte d'el nostre estudi i per tant son moltes les opinions que se tenen de la seva procedència.

La major part d'els naturalistes admeten que la primitiva patria d'els cunills va esser l'Europa d'el Sur ó l'Àfrica d'el Nord i que aprofitant aquella llunyana época en que l'estret de Gibraltar no era tal sinó que per aquest punt l'Europa i l'Àfrica, estaven unides, desde allà passaren a n'el nostre continent i segurament per la bona qualitat d'aliment qu' aquí trobaren i les bones condicions d'el clima se reproduiren i multiplicaren de tal manera que, segons diferents tradicions, s'atribueix a n'aquests animals que, en una de les seves invasions varen destruir els fonaments de les murades de Tarragona i varen devastar les Balears de tal manera que els seus habitants se varen veure amb la ne-

cessitat de demanar, a l'Emperador August tropes per destruirlos i que aquest va tenir l'oportuna idea de, en lloc de enviar soldats, fer amollar una guarda de fures.

Per el nostre propòsit l'origen d'els cunills no ens interessa més que per la deducció pràctica de que el nostre clima es el més a propòsit per le seva cria ja que a Mallorca hi ha viscut en estat selvatge desde tant de temps enra.

El cunill domèstic amb totes les seves raçes no es ni més ni manco que el cunill de camp, però que debut a n'el gènere de vida ha sufrit transformacions tan grosses a vegades, que pareix que se tracta d'animals d'especie diferent; a n'aquest animal en estat domèstic sera a n'el que ens referirem a n'el curs d'aquest estudi ja que d'ell és d'el que més profit en treu l'home, perque segons diu un autor francès: "*no tan sols dona a n'els pobres treballadors carn amb la que alimentar-se, sino que també materia prima per la fabricació d'abric pel seu cap i per les seves mans.*" En lo que pertoca a l'utilitat que pugui tenir el cunill selvatge no ens hi volem aficar ja que res ens ha de llevar ni afagir, per a rribar a n'els fins que ens proposam.

R. N.

(Seguirà)

ESTAMPES D'AFRICA

El sol ja se va amagant darrera la murtanya que aquí en diuen *las palomas*, damunt ella hi onetja trionfant la bandera de Espanya; just abaix hi te la residencia el 1er. Quefe de la Circunscripció del Rif, l'Excm. Sr. D. Sebastià Pozas Perea. Un majestuós tocar de cornetes i tambors, manetjats amb molta soltura i gallardia per un piquet del Terci extranger, ens anuncia que se va a baixar la bandera; per aquí i per allà soldats més drets que un fús, saludant, fins que es baixada i ha desfilat el piquet. Més tart, tot segueix el seu curs normal. Costa amunt van pujant alguns camions de la Creu Roja, els quals, tots els horabaixes, a les 6, recorren els corters, per portar-s'en a l'Hospital, tot de fusta i besat per una mar tranquila i alegre formant la bella *cala Bonita*, els membres malalts i adolorits. Dins ell si respira un amor i una germanor que donen vida als pobres malalts que sofreixen aquí, lluny de ses families. Unes donzelles totes vestides de blanc amb un mantell negre dalt el cap i que'ls arriba fins als genolls, recorren les sales amb una amorositat tal, que ens recorden nn ser allunyat, el cor del qual batega al unisson del nostre: la nostra mare.

Al altre extrem del poblat, una altre plaja hi jeu, tranquila i riolera; la plaja de la Sebadilla. Tres barcasses enormes, totes de ferro i a les quals l'aigua del nostre mar s'entretén en rovellar-les, ens recorden la gesta gloriosa del desembarc d'Alhucemas. Pocs dies fa que el General descobrí una làpida, obsequi de la joventut Argentina, a la que morí gloriosa i triumfant, aquell desembre.

Més amunt i a unes vint passes de la plaja, hi ha un regueró i pels costers, unes alambrades tanquen uns recintes sagrats; multituds de creus sembrades aquí i allà, guarden el somni dels qui, anys enrera s'entregaren en braços de la mort,

Multitud de càpsules buides cobren el sol, regat que fou amb sang espanyola. Multitud de *margalides* silvestres guarden aquests cementeris que hem podem dir camperols, uns corps, volatetjant ansi i enllà ajuden a augmentar l'aspecte tètric de aquests paratjes i omplen de melangia la nostra ànima.

¡Es ben segur, que moltes mares les trobarien dolços, per guardar uns restes, l'amor dels quals no se pot apagar mai a dins son cor!

Tots els anys si celebra allà, una missa per el descans etern dels que hi moriren, únic consol que'ls poden prodigar els qui quedarem aquí, en el mon dels vius.

Mentres tant ens ve la fosca omplint-ho tot deombres i de misteri; al fons, una mar blava qui atupa la costa, moguda pel vent reïnant; les barcasses in mòvils se gueixen desafiant la.

Nosaltres tornam al poblet, plens de melangia, donant gracies a Deu per haver-nos duit en aquestes terres en temps de bonança, demanant-li al mateix temps que envii la seua llum en aquesta Africa, plena de paganisme i de incultura.

X.

Villa Sanjurjo 21 de Maig de 1929

Les Obres de la Parròquia

Com responen els artanencs d'Amèrica

Continuen amb activitat, encare que no amb la frissansa de molts que voldrien veurer-les ja acabades, per disfrutar d'una millora tan agradable, les obres del nou trespol del nostre temple parroquial.

Acabam de rebre la segona llista de subscriptors i al cap d'ella hi trobam el nom d'un bon amic i honorable patriota, entusiasta del nostre poble, apesar del temps i de les circumstancies per les quals ha passat, En Francesc Ferrer Lull, Consul General de la República de El Salvador a Montevideo, el qual generosament, envia 500 pessetes per ajudar a tan bona millora

Desde aquestes columnes, donam l'enhonabona al bon amic, per aquest acte d'amor an el poble, el felicitem per l'èxit obtingut amb el seu constant treball, arribant a guanyar posicions que són també una glòria per sa família i per la nostra vila, i al dar-li gracies per la distinció de que ens fa objecte suscriguent-se a Llevant, demanam a la nostra estimada Patrona la Verge de S. Salvador que derrami

les seves benediccions demunt la seva família i els seus negocis.

Així ho fan els qui de veras estimen el seu poble i com són tan molts els artanencs escampats per tota l'Amèrica, esperam que aquest exemple mereixerà la consideració de tots i no'n quedarà un tan sols que deixi de cooperar amb la mesura de les seves forces, a la tasca que s'ha imposada la Junta d'Obres i que tanta glòria donarà a Deu i a la nostra vila.

Endevant, bons artanencs i no oblidem ja mai an el poble que vos veixer i a les obres que dins ell s'aixequin!

Amb molt de gust copiam la carta que En Ferrer Lull envià an el nostre Rector en la qual s'hi veuen retratats els bons sentiments d'un cor noble i generós:

«Sr. Don Juan Rubí,
Cura Párroco de Artá,
Artá. Baleares.

De mi mayor consideración:

Tengo el honor de dirigirme a Vd. para agradecerle la oportunidad que se me brinda, de cooperar en una obra de utilidad para Artá, pues si bien no he nacido en esa, espiritualmente siempre me he sentido artanense y mis mejores pensamientos siempre han sido dirigidos a nuestro pueblo, así como mis ruegos fervientes y nostálgicos han sido para Nuestra Señora la Virgen de San Salvador.

Adjunto a la presente un cheque n.º 00814, librado por este National City Bank of New York, y a cargo de la Caja de Ahorros y Préstamos de esa, por la suma de Quinientas pesetas, cuyo valor una vez hecho efectivo, tendrá a bien llevarlo a la suscripción iniciada por la Junta de Obras de su dignísima presidencia.

Al rogarle tenga a bien acusarme recibo, me permito molestarle solicitando de su gentileza, me haga remitir el decenario «Llevant», pues todo lo que me recuerde a mi patria me es grato. Para mitigar mi «anyoranza» he podido coleccionar obras del Beato Lulio, Cuadrado, Dameto, etc. etc., en cuya sabia lectura procuro elevar mi espíritu y admirar la profunda fé y patriotismo de nuestros gloriosos antepasados.

Aprovecho esta oportunidad para ofrecerle la seguridad de mi mas alta consideración, quedando de Vd. su mas respetuoso y seguro servidor. — F Ferrer »

2.ª llista

D. Francesc Ferrer, Consul General de la Rep. de El Salvador a Montevideo

Ptes.

500

D.ª Margalida Sureda de Ribas de Pina	150
Germanes de D. R. Blanes Tolosa i D.ª Andrea	125
D. Valentí Massanet	50
D. Jusep Salvador Sureda i D. J. Ramis d'Ayreflor	250
Mossen Juan Ginard, vicari.	250
« Sebastià Lliteras id	20
« Pere J. Sureda Sancho	100
« Jusep Fuster	100
» Jusep Fuster, vicari S. Sardina	25
» Juan Sureda Amorós	75
» Rafel Massanet	50
» Andreu Caselles	40
« Sebastià Esteva, Rector de la Seu	100
» Llorens Lliteres	100
D. Francesc de P. Massanet, Notari	100
Germanes Blanes Viale	50
D.ª Rosa Blanes viuda de Sureda	100
D. Antoni Esteva Esteva	100
D. Antoni Esteva Blanes	50
D.ª Rosa Esteva Blanes	50
D. Pere Tous, mestre nacional	35
D. N. N.	75
D. Francesc Blanes Mestre	150
D. Jusep Sureda Massanet.	100

DE SON SERVERA

Amb molt més esplendor de lo que en un principi opinavem, verem revestides les festes que la nostra vila celebrà els dies 22, 23 i 24 del corrent en honor del Baptista.

El dissapte dia 22 ja hi va haver animada «revet-la» amb música i focs artificials.

Dia 23 el capvespre, en la nova carretera de Capdepera tengueren lloc unes carreres de bicicletes. Guanyà la primera correguda (Regional de resistencia) l'artanenc Bartomeu Flaquer (a) Forn. Premi de 25 pessetes. El segon premi de 15 ptes. fou adjudicat al serverí Xerafi Nebot (a) Cuiné; i el tercer (5 ptes.) al novell corredor d'aquesta Jeroni Reus Andreu.

La segona carrera (local) fou guanyada per N'Antoni Ballester Rigo i En Salvador Sart (a) Rosa. 15 i 10 ptes. respectivament.

3.ª Carrera (de velocidad). Obtenqué el primer premi N'Antoni Ballester i segon Gaspar Busquets (a) Salero. (10 i 5 ptes.)

El mateix dia a la nit tenguerem música i focs a la Plassa de St. Juan.

Dia 24 a les deu solemne Misa Major a l'Esglesia, essent el celebrant el Rvt Sr. Rector, assistint-li de Dia i Subdiaca els Rvts. Srs. Binimelis Vicari de Son Carrió i Bonnin d'aquesta Parròquia. Hi assistiren les autoritats civil, judicial i militar. Teixi hermós panegíric del Sant el Rt. P. Crespi de la Misió.

PANADERIA MODERNA

DE

JUAN MATEMALES

Diàriament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BON SERVICI, NETEDAT I ECONOMIA

Carré del Sol, 2.

Artá

A la una corregudes d'homes, nins i bísties.

A las quatra i mitja corregudes de cintes a la plassa i acte seguit concert de música per la banda local i després comensament del ball de boleros per algunes parelles esternes amb les «xeremies».

L'animació era molta i la feu augmentar a les hores una notícia importantíssima que encare que descreguda tot d'una, tengué més tart plena confirmació. El *truu* se dirigia presurós amb la música devant devant cap a Ca S' Hereu per tributar carinyosa rebuda a la Banda del cuiracat «Jaume I» fondejat dins la nostra badia. No tardaren en arribar amb automòvils enviats a Cala Bona per el batle D Juan Nebot, molta oficialitat i músics de dita unitat de guerra que com se sab forma part de l'esquadra que aquests dies maniobra per les costes de Mallorca.

Després de saludats els marins recents arribats, amb un ¡viva! a l'esquadra espanyola, la Banda Militar convenientment col·locada demunt el terradet i enrevoltada de públic embadalit, ens deixá sentir un selecte nombre de tocases, resultant un animadíssim fi de festa com no esperavem.

Es de justícia espresar la satisfacció que causá al públic la vinguda inesperada d'aquests marins que amb el seu blanc uniforme i franc bon humor realsaren la festa.

La nostra més cordial enhorabona al Sr. Batle D. Juan Nebot, a quines gestions podem agrair l'haver tengut per unes hores hostes de l'Armada espanyola.

DE CA NOSTRA

El camí de les coves.—Está a punt d'acabarse aquest important camí; s'ha feta ja la consolidació del tros vell i se va activant la del nou. Comensa idó a esser hora de que, per part dels interessats, que son tots els de la comarca, se fasi activa propaganda per fer arribar a orelles dels turistes que, les Coves d'Artá són qualca cosa millor que les altres de Mallorca i al venir aquí, els turistes, no deixaran de visitar altres de les nostres bel·leses que com Calarretjada, tenen més atractiu que certes garriguetes sense raçer i on el sol de l'estiu sofregeix els qui les passetgen.

A Calarretjada.—Són bastantes ja les famílies d'aquí i de fora que s'han trasladades a les delicioses platges de Calarretjada per passar-hi els mesos d'estiu.

La font de la Plaça.— Si bé no està encare acabada d'arreglar la ornamentació de la plassa, fa dies que la bomba funciona i proveeix d'aigua fresca al vesindari.

Els teléfonos.— Dies passats va esser a la nostra vila un empleat de la Companyia Telefónica Nacional per tal de pendre notes per la instal·lació de la xerxa telefónica. Ens digué que es molt provable que dins un més, els operaris que van montant la línia, arribin a Artá. Així tenim la satisfacció d'enterar an els nostres lectors d'una notícia agradable per el progrés que representa una millora com aquesta.

Obres municipals.— Els caminers del municipi han acabat d'arraglar l'asera de la Plasetta del V. P. Antoni Llinás que com se sap es la plassa de abastiment.

L'aigua.— Com era d'esperar la seca persistent d'aquest any, ha repercutit a la font de Son Calletes que es la que proveix la vila i en conseqüència s'ha hagut de establir torn, perque tots els abonats se puguin proveir de l'aigua necessaria per els seus menesters.

Benveneguts.— De Barcelona han arribat per pasar l'estiu entre nosaltres els esposos Galiano.

Bon viatge.— Han sortit per Barcelona on passarán una mesada el nostres bons amics En Juan Payeras, En Medi Mon i En Jusep Segarra.

ELS CAVALLS PARES.— La parada de reproductors que mana el cabo Miquel Rudrigues després de passar el temps reglamentari a la nostra vila ha tornada a la seva basse.

COL·LECCIO POPULAR "Les ales esteses".— Hem rebut l'anunci d'aquesta nova col·lecció popular que's publica a Barcelona, la qual vendrá a enriquir la ja abundosa Bibliografia

Catalana. Sortiran els toms cada quinze dies esseent el seu preu assequible a totes les bones ja que oscilará entre cinquanta centims i una pesseta. En el prospecte anunciador convoca un Concurs novel·lista amb importants premis, i fa a sebre que un criteri per demés ample i ecléctic presidirá el seu treball.

Acabam de rebre el primer tom "Marines" de Victor Catalá autor prou conegut perque en fessem cap presentació. Es recomenable.

Deim aixó, perque conseqüents amb el nostre criteri, consideram perillós alló del ample i ecléctic i rebutjarem tot alló que no s'ajusti be a la moral catòlica.

Rafel Sastre (a) Vergé
PINTOR

Ofereix els seus servicis

Especialitat en automòvils

i carretons

reproduccions i retrats

C. de la Sombra-ARTA

La Caixa de Pensions

Durant el passat mes de Maig la **Caixa de Pensions per els Vells i d'Estalvis** ha rebut per imposicions 22.185.160 pessetes i ha pagat per diferents conceptes 20.653.279 pessetes, resultant una diferència a favor de les imposicions de 1.531.881 pessetes.

El 31 del referit mes el saldo d'operacions de la **Caixa de Pensions per els Vells i d'Estalvis** pujava a 346.276.313 pessetes, de les quals corresponen 284.213.101 a Estalvis a la Vista; 12.640.166 a Estalvis Diferits; i 49.422.946 a Asseguraments Socials.

En el mes citat va abonar 432 subsidis de Maternitat per valor de 21.600 pessetes, concedits a les mares obreres que han acreditat estar inscrites en el Regim de Retirs Obrer i haver cumplit les demés condicions. A obrers que han arribat a n'els 65 anys la **Caixa** ha pagat 48.475.63 pts. i 9.100 en concepte de bonificacions extraordinàries, concedides a 23 vellets majors de 65 anys, procedent del recàrreg sobre les transmissions de bens entre parents desde el quint grau o entre persones no parentes.

FÀBRICA DE FIDEUS

i tota classe de pastes alimentícies

d'En

NICOLAU CARRIO DALMAU

Carré de Palma, n.º 48

Preus sens competència

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Xampany, vins, licors, conserves, dolços, chocolates, bombons, galletes, embutits, jamón, formatges, :: fruites i hortolisses de totes classes ::

* barquillos i torrons *

Se serveixen LUNCHS amb prontitut i perfecció

Gran Colmado L'ESPERANÇA

PLASSETA DEL MARXANDO, 3 :: ARTA

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Proveu-le, és deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER,

representant del acreditat XAMPANY D'OR.

Fábrica i despaig:

PLASSETA DES MARXANDO. Artá

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE
ANTONI GILI (A) COMUNA

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI
Palma -- Banch de S'oli, 24
DIRECCIO: Artá--Can Comuna Centro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
CUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I Ponedores, INCUBADOREs;
ANELLES. PLANS I CONSULTES.
-H) CONSELL-MALLORCA-

ALMACENES MATONS

DE
RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n. 39 a 149

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES
PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU

DEN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre: pan, panets, galletes, bescuits, rollèts, i tota clasa de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Netedat, prontitut i economia

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38. An es costat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n.º 3.

Tienda Vicens
PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS

EN

Tejidos y toda clase
de
Merceria comestibles
Perfumeria

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J V. CALLE DE A. BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació.
Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.

Id Son Servera n.º 29

ARTÁ.

NAUMAN

**MAQUINAS PARA
COSER Y BORDAR**

La Fábrica más grande de Máquinas para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTÁ

CAN GANANSI